

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

7 iunie 2016*

„Trimitere preliminară — Regulamentul (UE) nr. 604/2013 — Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe — Articolul 12 — Eliberarea permiselor de ședere sau a vizelor — Articolul 27 — Cale de atac — Întinderea controlului jurisdicțional”

În cauza C-63/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga, Țările de Jos), prin decizia din 2 februarie 2015, primită de Curte la 12 februarie 2015, în procedura

Mehrdad Ghezelbash

împotriva

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul A. Tizzano, vicepreședinte, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii L. Bay Larsen (raportor), J. L. da Cruz Vilaça, A. Arabadjiev, doamna C. Toader, domnii D. Šváby și F. Biltgen, președinți de cameră, domnii J.-C. Bonichot, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda și S. Rodin, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 15 decembrie 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Ghezelbash, de Y. G.F.M. Coenders, de P. J. Schüller și de A. Eikelboom, avocaten;
- pentru guvernul olandez, de M. K. Bulterman, de H. Stergiou și de B. Koopman, în calitate de agenți;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vláčil, în calitate de agenți;
- pentru guvernul grec, de M. Michelogiannaki, în calitate de agent;

* Limba de procedură: neerlandeza.

- pentru guvernul francez, de F. X. Bréchet și de D. Colas, în calitate de agenți;
- pentru guvernul suedez, de A. Falk, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de M. Condou-Durande, de R. Troosters și de K. Simonsson, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 17 martie 2016,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 27 din Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Mehrdad Ghezelbash, resortisant iranian, pe de o parte, și Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (secretarul de stat pentru securitate și justiție, Țările de Jos) (denumit în continuare „secretarul de stat”), în legătură cu decizia acestuia din urmă de a respinge cererea de permis de ședere temporară pe care domnul Ghezelbash o formulase în temeiul dreptului de azil.

Cadrul juridic

Regulamentul (CE) nr. 343/2003

- 3 Articolul 19 alineatele (1) și (2) din Regulamentul (CE) nr. 343/2003 al Consiliului din 18 februarie 2003 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (JO 2003, L 50, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 56) prevedea:

„(1) Atunci când statul membru solicitat acceptă să preia solicitantul, statul membru în care s-a prezentat cererea de azil notifică solicitantului de azil decizia de a nu examina cererea, precum și obligația de a-l transfera către statul membru responsabil.

(2) Decizia menționată la alineatul (1) stabilește motivele [...] Această decizie poate face obiectul unei căi de atac sau al unei revizui. Această cale de atac sau revizuire nu are efect suspensiv asupra executării transferului, cu excepția cazului în care instanțele judecătorești sau organele competente hotărăsc aceasta, de la caz la caz, dacă legislația internă o permite.”

Regulamentul nr. 604/2013

- 4 Considerentele (1), (4), (5), (9), (19) și (40) ale Regulamentului nr. 604/2013 enunță:

„(1) Regulamentul [nr. 343/2003] ar trebui să facă obiectul mai multor modificări substanțiale. [...]

[...]

- (4) Concluziile [Consiliului European, cu ocazia reuniunii sale speciale] de la Tampere[, din 15 și 16 octombrie 1999,] exprimă de asemenea faptul că [sistemul european comun de azil] ar trebui să includă, pe termen scurt, o metodă clară și operațională pentru determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil.
- (5) O astfel de metodă ar trebui să se întemeieze pe criterii obiective și echitabile atât pentru statele membre, cât și pentru persoanele în cauză. Ar trebui, în principiu, să facă posibilă determinarea rapidă a statului membru responsabil, astfel încât să se garanteze accesul efectiv la procedurile pentru acordarea protecției internaționale și să nu compromită obiectivul prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională.

[...]

- (9) Pe baza rezultatelor evaluărilor întreprinse cu privire la punerea în aplicare a instrumentelor din prima etapă, este oportun, în acest stadiu, să se confirme principiile care stau la baza Regulamentului [nr. 343/2003], efectuând, în același timp, îmbunătățirile necesare, pe baza experienței acumulate, privind eficacitatea sistemului de la Dublin și protecția oferită solicitanților în temeiul respectivului sistem. [...]

[...]

- (19) În vederea garantării protecției efective a drepturilor persoanelor vizate, ar trebui stabilite garanții juridice și dreptul la o cale de atac eficientă în ceea ce privește deciziile legate de transferurile către statul membru responsabil în conformitate în special cu drepturile recunoscute la articolul 47 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene. Pentru a se asigura respectarea dreptului internațional, dreptul la o cale de atac eficientă împotriva unor astfel de decizii ar trebui să cuprindă atât examinarea aplicării prezentului regulament, cât și a situației de drept și de fapt din statul membru către care solicitantul este transferat.

[...]

- (40) Deoarece obiectivul prezentului regulament, și anume stabilirea criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentată într-un stat membru de către un resortisant al unui stat terț sau de către un apatrid, nu poate fi realizat în mod satisfăcător de către statele membre și, în consecință, având în vedere amploarea și efectele prezentului regulament, poate fi realizat mai bine la nivelul Uniunii, aceasta poate adopta măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității, astfel cum este prevăzut la articolul 5 [TUE]. [...]"

5 Articolul 3 alineatele (1) și (2) din acest regulament prevede:

„(1) Statele membre examinează orice cerere de protecție internațională prezentată de un resortisant al unei țări terțe sau de un apatrid pe teritoriul oricăruia dintre ele, inclusiv la frontieră sau în zonele de tranzit. Cererea este examinată de un singur stat membru și anume acela pe care criteriile stabilite de capitolul III îl desemnează responsabil.

(2) Atunci când niciun stat membru responsabil nu poate fi desemnat pe baza criteriilor menționate în prezentul regulament, primul stat membru în care a fost prezentată cererea de protecție internațională este responsabil de examinarea acesteia.

Atunci când este imposibilă transferarea solicitantului către statul membru desemnat inițial drept responsabil, pentru că există temeiuri substanțiale de a crede că în acel stat membru există deficiențe sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților care duc la un risc de tratament inuman sau degradant în sensul articolului 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii

Europene, statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil continuă examinarea criteriilor stabilite la capitolul III, pentru a determina dacă alt stat membru poate fi desemnat drept responsabil.

Atunci când transferul nu poate fi efectuat în temeiul prezentului alineat, către unul dintre statele membre desemnate pe baza criteriilor stabilite la capitolul III și nici către primul stat membru în care a fost prezentată cererea, statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil devine statul membru responsabil.”

6 Articolul 4 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„De îndată ce o cerere de protecție internațională este prezentată, în sensul articolului 20 alineatul (2) într-un stat membru, autoritățile sale competente informează solicitantul în ceea ce privește aplicarea prezentului regulament și, în special, referitor la:

[...]

- (b) criteriile de determinare a statului membru responsabil, ierarhizarea acestora pe parcursul diferitelor etape ale procedurii și durata lor, inclusiv faptul că o cerere de protecție internațională depusă într-un stat membru poate avea drept consecință ca acel stat membru să devină responsabil în temeiul prezentului regulament, chiar dacă această responsabilitate nu decurge din respectivele criterii;
- (c) interviul individual în temeiul articolului 5 și posibilitatea de a transmite informații referitoare la prezența în statele membre a unor membri de familie, rude sau a unor persoane aflate în relații de natură familială cu solicitantul, inclusiv mijloacele prin care solicitantul poate transmite informațiile respective;
- (d) posibilitatea de a contesta o decizie de transfer și, după caz, de a depune o cerere de suspendare a transferului;

[...]”

7 Articolul 5 alineatele (1)-(3) și (6) din același regulament prevede:

„(1) Pentru a facilita procesul de determinare a statului membru responsabil, statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil organizează un interviu individual cu solicitantul. Interviul permite, de asemenea, înțelegerea corespunzătoare a informațiilor oferite solicitantului în conformitate cu articolul 4.

(2) Se poate renunța la interviul individual dacă:

- (a) solicitantul s-a sustras de la procedură sau
- (b) după primirea informațiilor menționate la articolul 4, solicitantul a oferit deja, prin orice mijloace, informațiile relevante pentru determinarea statului membru responsabil. Statul membru care a renunțat la interviu îi dă solicitantului posibilitatea de a prezenta toate informațiile suplimentare care sunt relevante pentru determinarea statului membru responsabil înainte de luarea unei decizii de transferare a solicitantului către statul membru responsabil în temeiul articolului 26 alineatul (1).

(3) Interviul individual se desfășoară în timp util și, în orice caz, înainte de luarea oricărei decizii de transferare a solicitantului spre statul membru responsabil în temeiul articolului 26 alineatul (1).

[...]

(6) Statul membru care realizează interviul individual elaborează un rezumat scris al acestuia care conține cel puțin principalele informații furnizate de către solicitant în cadrul interviului. Acest rezumat se poate prezenta fie sub formă de raport, fie ca formular standard. Statul membru se asigură că solicitantul și/sau consilierul juridic sau alt tip de consilier care îl reprezintă pe solicitant au acces la rezumat în timp util.”

8 În vederea determinării statului membru responsabil în sensul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013, capitolul III din acesta prevede o listă de criterii obiective și ierarhizate.

9 Articolul 7 alineatul (1) din acest regulament prevede:

„Criteriile pentru determinarea statului membru responsabil sunt aplicate în ordinea în care acestea sunt prezentate în acest capitol.”

10 Articolul 12 alineatele (1) și (4) din regulamentul menționat prevede:

„(1) În cazul în care solicitantul se află în posesia unui permis de ședere valabil, statul membru care a eliberat documentul este responsabil de examinarea cererii de protecție internațională.

[...]

(4) Atunci când solicitantul este titularul numai al unui sau al mai multor permise de ședere care au expirat cu mai puțin de doi ani înainte sau al uneia sau mai multor vize care au expirat cu mai puțin de șase luni înainte și care i-au permis acestuia să intre pe teritoriul statului membru, alineatele (1), (2) și (3) se aplică atât timp cât solicitantul nu a părăsit teritoriile statelor membre.

[...]”

11 Capitolul IV din același regulament prevede normele referitoare la reunirea persoanelor aflate în îngrijire și clauzele discreționare.

12 Articolul 21 din Regulamentul nr. 604/2013 prevede următoarele:

„(1) Atunci când un stat membru în care s-a prezentat o cerere de protecție internațională consideră că alt stat membru este responsabil de examinarea cererii, acesta poate, pe cât de repede posibil și în orice caz în termen de trei luni de la data la care a fost prezentată cererea în sensul articolului 20 alineatul (2), cere celui alt stat membru să preia solicitantul.

[...]

(3) În cazurile menționate la alineatele (1) și (2), cererea de preluare de către alt stat membru este prezentată folosindu-se un formular standard și include probele sau dovezile circumstanțiale astfel cum sunt descrise în cele două liste menționate la articolul 22 alineatul (3) și/sau [celelalte] elemente relevante din declarația solicitantului care permit autorităților statului membru solicitat să verifice dacă acesta este responsabil în temeiul criteriilor prevăzute de prezentul regulament.

[...]”

13 Articolul 22 alineatele (2)-(5) din acest regulament prevede:

„(2) În procedura de determinare a statului membru responsabil, se folosesc probe și dovezi circumstanțiale.

[...]

(4) Cerința privind probele nu ar trebui să depășească ceea ce este necesar pentru o bună aplicare a prezentului regulament.

(5) În absența unor probe formale, statul membru solicitat își recunoaște responsabilitatea dacă dovezile circumstanțiale sunt coerente, verificabile și suficient de detaliate pentru a stabili responsabilitatea.”

14 Articolul 26 din regulamentul menționat prevede:

„(1) Atunci când statul membru solicitat acceptă să preia sau să reprimească solicitantul [...], statul membru solicitant notifică persoanei în cauză decizia de a o transfera către statul membru responsabil și, după caz, decizia de a nu examina cererea acesteia de protecție internațională. [...]

(2) Decizia menționată la alineatul (1) conține informații privind căile de atac disponibile, inclusiv cu privire la dreptul de solicitare a unui efect suspensiv, acolo unde este cazul, cu privire la termenele aplicabile pentru introducerea acestor căi de atac și pentru efectuarea transferului [...]

Statele membre se asigură, de asemenea, că persoanei în cauză îi sunt comunicate informațiile referitoare la persoane sau organisme care i-ar putea oferi asistență juridică, împreună cu decizia menționată la alineatul (1), atunci când respectivele informații nu au fost deja comunicate.

(3) În cazul în care persoana în cauză nu este asistată sau reprezentată de un consilier juridic sau de un consilier de alt tip, statele membre o informează asupra principalelor elemente ale deciziei, care includ întotdeauna informații cu privire la căile de atac disponibile și la termenele aplicabile căilor de atac, într-o limbă pe care persoana în cauză o înțelege sau pe care se presupune în mod rezonabil că o înțelege.”

15 Articolul 27 din același regulament are următorul cuprins:

„(1) Solicitantul [...] are dreptul la o cale eficientă de atac, sub forma unui apel sau unei revizui, în fapt și în drept, împotriva unei decizii de transfer în fața unei instanțe naționale.

(2) Statele membre prevăd un termen rezonabil în care persoana în cauză să își poată exercita dreptul de a recurge la o cale eficientă de atac în temeiul alineatului (1).

(3) În scopul exercitării unui apel sau a unei revizui a deciziei de transfer, statele membre prevăd următoarele în dreptul lor intern:

(a) apelul sau revizuirea conferă persoanei în cauză dreptul de a rămâne pe teritoriul statului membru în cauză în așteptarea pronunțării unei hotărâri privind apelul sau revizuirea sau

(b) transferul se suspendă automat, iar această suspendare expiră după o perioadă rezonabilă de timp în cursul căreia o instanță națională, în urma examinării atente și riguroase a cererii, să fi decis cu privire la efectul suspensiv al apelului sau al revizuirii sau

(c) persoana în cauză are posibilitatea de a solicita, într-un termen rezonabil, unei instanțe naționale suspendarea punerii în aplicare a deciziei de transfer până la pronunțarea unei hotărâri privind apelul sau revizuirea. Statele membre trebuie să asigure existența unei căi de atac eficiente prin suspendarea transferului până la pronunțarea hotărârii privind prima cerere de suspendare. Orice decizie cu privire la suspendarea punerii în aplicare a deciziei de transfer este luată într-un termen

rezonabil, permițând totodată analiza atentă și riguroasă a cererii de suspendare. O decizie de a nu suspenda punerea în aplicare a deciziei de transfer trebuie să conțină motivele pe care se întemeiază.

(4) Statele membre pot prevedea faptul că autoritățile competente pot decide din oficiu să suspende punerea în aplicare a deciziei de transfer până la pronunțarea unei hotărâri privind apelul sau revizuirea.

(5) Statele membre asigură persoanei în cauză accesul la asistență juridică și, dacă este necesar, asistență lingvistică.

(6) Statele membre se asigură că asistența juridică este oferită la cerere, în mod gratuit, dacă persoana în cauză nu își permite cheltuielile aferente. [...]"

16 Articolul 29 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013 prevede:

„Transferul solicitantului [...] din statul membru solicitant către statul membru responsabil se face [...] cât de repede posibil și în cel mult șase luni de la acceptarea cererii de a prelua sau reprimi persoana în cauză sau de la hotărârea definitivă privind apelul sau revizuirea atunci când efectul suspensiv există în conformitate cu articolul 27 alineatul (3).

[...]"

17 Articolul 36 alineatele (1) și (4) din acest regulament prevede:

„(1) Statele membre pot stabili între ele, pe baze bilaterale, înțelegeri administrative cu privire la detaliile practice de punere în aplicare a prezentului regulament pentru a facilita aplicarea și a mări eficiența acestuia. Astfel de înțelegeri se pot referi la:

(a) schimbul de ofițeri de legătură;

(b) simplificarea procedurilor și scurtarea termenelor referitoare la transmiterea și examinarea cererilor de preluare sau reprimire a solicitanților.

[...]

(4) În cazul în care Comisia consideră că înțelegerile menționate la alineatul (1) litera (b) sunt incompatibile cu prezentul regulament, aceasta notifică într-un termen rezonabil statul membru vizat [a se citi «statele membre vizate»]. Statul membru ia [a se citi «Statele membre iau»] toate măsurile necesare pentru a modifica măsurile respective într-un termen rezonabil, astfel încât să elimine orice incompatibilități observate.”

18 Articolul 37 din regulamentul menționat prevede că statele membre pot recurge la o procedură de conciliere dacă nu pot soluționa un litigiu privind orice aspect legat de aplicarea aceluiași regulament.

Litigiul principal și întrebările preliminare

19 După ascultarea sa la 3 mai 2014 de către autoritățile olandeze, domnul Ghezelbash a formulat, la 4 mai 2014, o cerere de permis de ședere temporară, în temeiul dreptului de azil, în fața acestor autorități.

- 20 Întrucât, în urma consultării Sistemului Uniunii Europene de informații privind vizele (VIS), a rezultat că reprezentanța externă a Republicii Franceze în Iran îi acordase domnului Ghezelbash o viză pentru perioada cuprinsă între 17 decembrie 2013 și 11 ianuarie 2014, secretarul de stat a solicitat autorităților franceze la 7 martie 2014 să preia persoana interesată, în temeiul Regulamentului nr. 604/2013.
- 21 Autoritățile franceze au dat curs acestei cereri de preluare la 5 mai 2014.
- 22 La 15 mai 2014, domnul Ghezelbash a fost ascultat din nou de autoritățile olandeze și, cu această ocazie, a fost interogat în mod mai aprofundat. Într-un memoriu de observații din 20 mai 2014, acesta a solicitat secretarului de stat să trateze cererea sa de azil în cadrul procedurii prelungite de azil, cu scopul de a-i permite să prezinte documente originale care să facă dovada că se întorsese în Iran între 19 decembrie 2013 și 20 februarie 2014, mai precis după ce s-a deplasat în Franța, ceea ce presupune, potrivit solicitantului, că acest din urmă stat membru nu este responsabil de examinarea cererii sale de azil.
- 23 Printr-o decizie din 21 mai 2014, secretarul de stat a respins cererea de permis de ședere temporară, în temeiul dreptului de azil, depusă de domnul Ghezelbash.
- 24 La 22 mai 2014, acesta din urmă a formulat apel împotriva acestei decizii și a solicitat judecătorului delegat cu luarea măsurilor provizorii de la Rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga, Țările de Jos) să adopte o măsură provizorie. În plus, la 28 mai 2014, solicitantul a furnizat diverse dovezi circumstanțiale vizând să demonstreze că se întorsese în Iran după șederea sa în Franța, mai precis o declarație a angajatorului său, un certificat medical și un contract de vânzare a unui imobil.
- 25 Printr-o decizie din 13 iunie 2014, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii de la Rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga) a admis cererea de măsuri provizorii formulată de domnul Ghezelbash și a ordonat suspendarea efectelor juridice ale deciziei adoptate de secretarul de stat la 21 mai 2014.
- 26 Instanța de trimitere consideră că această decizie riscă să fie anulată din cauza unei lipse de diligență a autorității administrative și a unor vicii de motivare, întemeiate pe faptul că secretarul de stat ar fi trebuit să trateze cererea de azil a domnului Ghezelbash în cadrul procedurii prelungite de azil, pentru a lua în considerare pe deplin documentele depuse de acesta din urmă. Totuși, pentru a se stabili dacă efectele juridice ale deciziei anulate trebuie să fie menținute, această instanță consideră că trebuie să determine de asemenea dacă domnul Ghezelbash are dreptul să conteste responsabilitatea Republicii Franceze de a examina cererea sa de azil după ce acest stat a acceptat această responsabilitate.
- 27 Pe de altă parte, această instanță subliniază că, în cadrul interviului din 3 martie 2014, domnul Ghezelbash ar fi fost informat cu privire la obligația de a depune probe în vederea determinării statului membru responsabil în termeni atât de generali încât nu i s-ar putea reproșa că nu a invocat, în acest stadiu al procedurii, documente pe care le-a depus ulterior. Cererea de preluare trimisă autorităților franceze ar fi fost, prin urmare, prematură sau, cel puțin, incompletă și aceste autorități s-ar fi pronunțat cu privire la această cerere fără să fi avut cunoștință de documentele furnizate de solicitantul de azil.
- 28 În aceste condiții, Rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Care este domeniul de aplicare al articolului 27 din Regulamentul nr. 604/2013, eventual coroborat cu considerentul (19) al acestui regulament?

Conform acestui articol, într-un caz cum este cel din speță, în care resortisantul străin este confruntat cu cererea de preluare abia după acceptarea acesteia și prezintă dovezi care pot conduce la concluzia că nu statul membru solicitat, ci statul membru solicitant este responsabil de examinarea cererii de azil, iar ulterior, statul membru solicitant nu verifică aceste documente și nici nu le prezintă statului membru solicitat, are un solicitant de azil dreptul la o cale de atac (efectivă) împotriva aplicării criteriilor de determinare a statului membru responsabil, prevăzute de Regulamentul nr. 604/2013, în capitolul III?

- 2) În situația în care resortisantul străin nu se poate întemeia, în principiu, nici pe Regulamentul nr. 604/2013, nici pe Regulamentul nr. 343/2003, pentru a invoca aplicarea eronată a criteriilor de determinare a statului membru responsabil dacă statul membru solicitat a acceptat o cerere de preluare, este corectă susținerea pârâtului, potrivit căreia o derogare de la acest principiu ar fi posibilă numai în situații familiale de natura celor prevăzute în articolul 7 din Regulamentul nr. 604/2013 sau pot fi acceptate și alte fapte și împrejurări speciale, pe baza cărora resortisantul străin poate invoca aplicarea eronată a criteriilor de determinare a statului membru responsabil?
- 3) În măsura în care răspunsul la a doua întrebare este că, pe lângă situațiile familiale, există și alte împrejurări care permit resortisantului străin să invoce aplicarea eronată a criteriilor de determinare a statului membru responsabil, sunt faptele și împrejurările prezentate la punctul [27 din prezenta hotărâre] astfel de fapte și împrejurări speciale?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 29 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013, analizat în lumina considerentului (19) al acestui regulament, trebuie interpretat în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, un solicitant de azil poate invoca, în cadrul unei căi de atac exercitate împotriva unei decizii de transfer luate în privința sa, aplicarea eronată a unui criteriu de responsabilitate prevăzut în capitolul III din regulamentul menționat, în mod special a criteriului referitor la eliberarea unei vize, prevăzut la articolul 12 din același regulament.
- 30 Articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013 precizează că solicitantul de azil are dreptul la o cale de atac efectivă, sub forma unui apel sau a unei revizuiri, în fapt și în drept, împotriva unei decizii de transfer în fața unei instanțe naționale.
- 31 Din tabelul de corespondență care figurează în anexa II la acest regulament reiese că această dispoziție corespunde articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 343/2003.
- 32 Or, în Hotărârea din 10 decembrie 2013, Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813), Curtea a statuat că această din urmă dispoziție trebuia interpretată în sensul că un solicitant de azil nu putea pune în discuție responsabilitatea unui stat membru, în calitate de stat membru al primei intrări a solicitantului de azil pe teritoriul Uniunii, decât dacă invocă existența unor deficiențe sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților de azil în acest stat membru care constituie motive serioase și întemeiate să se creadă că acest solicitant va fi expus unui risc real de a fi supus unor tratamente inumane sau degradante, în sensul articolului 4 din Carta drepturilor fundamentale.
- 33 Instanța de trimitere ridică problema pertinentei acestei hotărâri pentru a se stabili domeniul de aplicare al articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013 într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal.

- 34 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate că, în ceea ce privește drepturile acordate solicitantului de azil, Regulamentul nr. 604/2013 este diferit în anumite aspecte esențiale de Regulamentul nr. 343/2003, care era aplicabil în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 10 decembrie 2013, Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813).
- 35 Prin urmare, întinderea apelului prevăzut la articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013 trebuie stabilită având în vedere textul dispozițiilor acestui regulament, economia sa generală, obiectivele și contextul său, în special evoluția pe care a avut-o în raport cu sistemul în care se înscrie (Hotărârea din 10 decembrie 2013, Abdullahi, C-394/12, EU:C:2013:813, punctul 51).
- 36 Potrivit modului de redactare a articolului 27 alineatul (1) din regulamentul menționat, calea de atac prevăzută de această dispoziție trebuie să fie efectivă și să privească atât chestiuni de fapt, cât și chestiuni de drept. În plus, acest text nu menționează nicio limitare a argumentelor susceptibile de a fi invocate de solicitantul de azil în cadrul acestei căi de atac. Același lucru este valabil în cazul modului de redactare a articolului 4 alineatul (1) litera (d) din același regulament, referitor la informarea solicitantului de către autoritățile competente cu privire la posibilitatea de a contesta o decizie de transfer.
- 37 În special, trebuie să se constate că legiuitorul Uniunii nu a prevăzut o legătură specifică sau, *a fortiori*, exclusivă între căile de atac instituite la articolul 27 din Regulamentul nr. 604/2013 și norma prevăzută în prezent la articolul 3 alineatul (2) din acest regulament, care să limiteze posibilitățile de transfer ale unui solicitant de azil către statul membru desemnat inițial ca stat responsabil, în cazul unor deficiențe sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților de azil în acest stat membru, care duc la un risc de tratament inuman sau degradant în sensul articolului 4 din Carta drepturilor fundamentale.
- 38 În plus, întinderea căii de atac disponibilă pentru un solicitant de azil împotriva unei decizii de transfer adoptate în privința sa este precizată în considerentul (19) al Regulamentului nr. 604/2013, al cărui conținut nu figura în Regulamentul nr. 343/2003.
- 39 Acest considerent arată că, pentru a se asigura respectarea dreptului internațional, dreptul la o cale de atac efectivă instituit de Regulamentul nr. 604/2013 împotriva deciziilor de transfer ar trebui să cuprindă examinarea aplicării acestui regulament, pe de o parte, și a situației de drept și de fapt din statul membru către care solicitantul este transferat, pe de altă parte.
- 40 Dacă a doua examinare menționată în considerentul respectiv face trimitere numai la controlul situației care predomină în statul membru spre care este transferat solicitantul și vizează, în special, să se garanteze că efectuarea transferului nu este imposibilă pentru motivele menționate la articolul 3 alineatul (2) din regulamentul amintit, prima examinare menționată în același considerent vizează, în mod mai general, controlul aplicării corecte a aceluiași regulament.
- 41 Or, din economia generală a Regulamentului nr. 604/2013 reiese că aplicarea acestuia este întemeiată în principal pe desfășurarea unui proces de determinare a statului membru responsabil desemnat pe baza criteriilor prevăzute în capitolul III din acest regulament.
- 42 Astfel, potrivit considerentelor (4), (5) și (40) ale Regulamentului nr. 604/2013, acesta are ca obiectiv să instituie o metodă clară și operațională, întemeiată pe criterii obiective și echitabile, atât pentru statele membre, cât și pentru persoanele în cauză, pentru determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil. Rezultă în special din cuprinsul articolului 3 alineatul (1) și al articolului 7 alineatul (1) din acest regulament că statul membru responsabil este, în principiu, acela pe care criteriile prevăzute în capitolul III din regulamentul menționat îl desemnează responsabil. Capitolul IV din acesta din urmă identifică de altfel în mod exact situațiile în care un stat membru poate fi considerat responsabil de examinarea unei cereri de azil prin derogare de la aceste criterii.

- 43 Importanța centrală, pentru aplicarea Regulamentului nr. 604/2013, a procesului de determinare a statului membru responsabil pe baza criteriilor stabilite în capitolul III din acest regulament este confirmată de faptul că articolul 21 alineatul (1) din acesta nu prevede posibilitatea ca statul membru în care s-a prezentat o cerere de protecție internațională să solicite unui alt stat membru să preia un solicitant de azil decât atunci când primul dintre aceste state membre consideră că al doilea dintre ele este responsabil de examinarea acestei cereri. În plus, în temeiul articolului 21 alineatul (3) din regulamentul menționat, cererea de preluare trebuie să cuprindă elementele care permit autorităților statului membru solicitat să verifice dacă acesta este responsabil în temeiul criteriilor definite în același regulament. De asemenea, din cuprinsul articolului 22 din Regulamentul nr. 604/2013 reiese că răspunsul la o asemenea cerere trebuie să se întemeieze pe o examinare a elementelor de probă și a dovezilor circumstanțiale care permit aplicarea criteriilor prevăzute în capitolul III din acest regulament.
- 44 În aceste condiții, mențiunea, în considerentul (19) al Regulamentului nr. 604/2013, a examinării aplicării acestui regulament în cadrul căii de atac împotriva deciziei de transfer prevăzute la articolul 27 alineatul (1) din acesta trebuie să fie înțeleasă ca vizând, între altele, controlul aplicării corecte a criteriilor de determinare a statului membru responsabil, prevăzute în capitolul III din regulamentul respectiv, inclusiv criteriul responsabilității menționat la articolul 12 din același regulament.
- 45 Această concluzie este confirmată de evoluția generală a sistemului de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate în unul dintre statele membre (denumit în continuare „sistemul de la Dublin”) în urma adoptării Regulamentului nr. 604/2013, precum și de obiectivele vizate de acest regulament.
- 46 Astfel, în ceea ce privește, în primul rând, această evoluție, trebuie să se constate că, întrucât legiuitorul Uniunii a instituit sau a consolidat diferite drepturi și mecanisme care garantează implicarea solicitanților de azil în procesul de determinare a statului membru responsabil, Regulamentul nr. 604/2013 diferă în mare măsură de Regulamentul nr. 343/2003, care era aplicabil în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 10 decembrie 2013, Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813).
- 47 *Primo*, articolul 4 din Regulamentul nr. 604/2013 consacră un drept al solicitantului la informare care cuprinde în mod special criteriile de determinare a statului membru responsabil și ierarhia acestor criterii, inclusiv faptul că o cerere de protecție internațională formulată într-un stat membru poate conduce la desemnarea acestui stat membru ca responsabil, deși această responsabilitate nu este întemeiată pe aceste criterii.
- 48 *Secundo*, articolul 5 alineatele (1), (3) și (6) din acest regulament prevede că statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil organizează, în timp util și, în orice caz, înainte de luarea oricărei decizii de transfer, un interviu individual cu solicitantul de azil, asigurându-se accesul solicitantului sau al consilierului care îl reprezintă la rezumatul acestui interviu. În temeiul articolului 5 alineatul (2) din regulamentul menționat, se poate renunța la interviul individual dacă solicitantul a oferit deja informațiile relevante pentru determinarea statului membru responsabil și, în acest caz, statul membru în cauză dă posibilitatea solicitantului să furnizeze toate informațiile suplimentare care sunt relevante pentru determinarea corectă a statului membru responsabil înainte de luarea unei decizii de transfer.
- 49 *Tertio*, secțiunea IV a capitolului VI din Regulamentul nr. 604/2013, intitulată „Garanții procedurale”, dezvoltă pe larg modalitățile de notificare a deciziilor de transfer și normele aplicabile căilor de atac disponibile împotriva acestor decizii, în timp ce, în Regulamentul nr. 343/2003, aceste aspecte nu făceau obiectul unor asemenea precizări.

- 50 Din cuprinsul articolului 27 alineatele (3)-(6) din Regulamentul nr. 604/2013 reiese că, pentru asigurarea efectivității acestor căi de atac, solicitantul de azil trebuie, printre altele, să beneficieze de o posibilitate de a solicita într-un termen rezonabil unei instanțe suspendarea punerii în aplicare a deciziei de transfer până la pronunțarea unei hotărâri privind calea de atac și că trebuie să beneficieze de asistență juridică.
- 51 Din cele de mai sus rezultă că legiuitorul Uniunii nu s-a limitat, în cadrul Regulamentului nr. 604/2013, să instituie norme de organizare care guvernează numai relațiile dintre statele membre, în vederea determinării statului membru responsabil, ci a decis să includă solicitanții de azil în acest proces, obligând statele membre să îi informeze cu privire la criteriile de responsabilitate și să le ofere ocazia de a furniza informațiile care permit aplicarea corectă a acestor criterii, precum și asigurându-le un drept la o cale de atac efectivă împotriva deciziei de transfer luate eventual la finele procedurii.
- 52 În ceea ce privește, în al doilea rând, obiectivele vizate de Regulamentul nr. 604/2013, din considerentul său (9) reiese că acest regulament, confirmând în același timp principiile pe care este întemeiat Regulamentul nr. 343/2003, vizează să aducă îmbunătățirile necesare, în lumina experienței, nu numai eficacității sistemului de la Dublin, ci și protecției acordate solicitanților, aceasta fiind asigurată în special prin protecția jurisdicțională de care beneficiază.
- 53 O interpretare restrictivă a întinderii căii de atac prevăzute la articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013 ar fi, printre altele, susceptibilă să se opună realizării acestui obiectiv, prin lipsirea de efect util a celorlalte drepturi consacrate de Regulamentul nr. 604/2013 în beneficiul solicitantului de azil. Astfel, obligațiile prevăzute la articolul 5 din acest regulament, de a oferi solicitanților de azil ocazia de a furniza informațiile care să permită aplicarea corectă a criteriilor de responsabilitate fixate prin regulamentul menționat și de a asigura accesul acestor solicitanți la rezumatele interviurilor realizate în acest scop, ar risca să fie lipsite de efect util dacă s-ar exclude posibilitatea ca o aplicare eronată a acestor criterii, eventual care nu țin seama de informațiile furnizate de solicitanții respectivi, să facă obiectul unui control jurisdicțional.
- 54 În acest context, introducerea unei căi de atac în temeiul Regulamentului nr. 604/2013 nu poate fi asimilată, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 74 din concluzii, *forum shopping*-ului pe care sistemul de la Dublin urmărește să îl evite (Hotărârea din 21 decembrie 2011, N. S. și alții, C-411/10 și C-493/10, EU:C:2011:865, punctul 79). Astfel, instanța sesizată cu o asemenea cale de atac nu este chemată să înncredințeze responsabilitatea examinării unei cereri de azil unui stat membru desemnat potrivit voinței solicitantului, ci să verifice dacă criteriile de responsabilitate fixate de legiuitorul Uniunii au fost aplicate în mod corect.
- 55 În această privință, trebuie să se sublinieze că eventuala constatare a unei erori în cadrul unei asemenea examinări nu este susceptibilă să aducă atingere principiului încrederii reciproce dintre statele membre pe care este întemeiat sistemul european comun de azil (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 decembrie 2013, Abdullahi, C-394/12, EU:C:2013:813, punctele 52 și 53), această constatare însemnând doar că statul membru spre care trebuie transferat solicitantul nu este statul membru responsabil, în sensul criteriilor prevăzute în capitolul III din Regulamentul nr. 604/2013.
- 56 În ceea ce privește, pe de altă parte, obiectivul care constă în stabilirea unei metode care să permită determinarea rapidă a statului membru responsabil și care să nu compromită obiectivul prelucrării rapide a cererilor de azil, menționat în considerentul (5) al acestui regulament, trebuie să se sublinieze, desigur, că exercitarea unei căi de atac jurisdicționale poate eventual să amâne concluzia definitivă a procesului de determinare a statului membru responsabil.
- 57 Totuși, Curtea a statuat deja, în contextul Regulamentului nr. 343/2003, că legiuitorul Uniunii nu a înțeles să sacrifice protecția jurisdicțională a solicitanților de azil imperativului celerității în soluționarea cererilor de azil (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 ianuarie 2009, Petrosian,

C-19/08, EU:C:2009:41, punctul 48). Această constatare este valabilă *a fortiori* în ceea ce privește Regulamentul nr. 604/2013, în măsura în care, prin acest regulament, legiuitorul Uniunii a dezvoltat în mod semnificativ garanțiile procedurale oferite solicitanților de azil în cadrul sistemului de la Dublin.

- 58 În această privință, trebuie să se sublinieze că riscul unei întârzieri excesive a încheierii procedurii de determinare a statului membru responsabil, cauzată de controlul aplicării corecte a criteriilor de responsabilitate, este limitat de faptul că acest control trebuie exercitat în cadrul definit de Regulamentul nr. 604/2013 și, în particular, la articolul 22 alineatele (4) și (5) din acesta, care prevede, pe de o parte, că cerința privind probele nu ar trebui să depășească ceea ce este necesar pentru o bună aplicare a acestui regulament și, pe de altă parte, că, în lipsa unor probe formale, trebuie recunoscută responsabilitatea statului membru solicitat dacă dovezile circumstanțiale sunt coerente, verificabile și suficient de detaliate pentru a stabili responsabilitatea sa.
- 59 În plus, în ceea ce privește riscul unei întârzieri în punerea în aplicare a deciziilor de transfer, din cuprinsul articolului 27 alineatul (3) litera (c) din Regulamentul nr. 604/2013 reiese că legiuitorul Uniunii, atunci când a precizat că statele membre prevăd că persoana în cauză are posibilitatea de a solicita, într-un termen rezonabil, unei instanțe suspendarea punerii în aplicare a deciziei de transfer până la pronunțarea unei hotărâri privind calea sa de atac, recunoaște că statele membre pot decide că introducerea unei căi de atac împotriva unei decizii de transfer nu este suficientă, în sine, pentru suspendarea transferului, care poate avea loc, așadar, fără să se aștepte examinarea acestei căi de atac, cu condiția să nu se fi solicitat suspendarea sau cererea de suspendare să fi fost respinsă.
- 60 În sfârșit, având în vedere evoluția sistemului de la Dublin rezultată din Regulamentul nr. 604/2013, faptul că normele aplicabile cererilor de azil au făcut obiectul unei armonizări, de altfel minime (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 noiembrie 2010, B și D, C-57/09 și C-101/09, EU:C:2010:661, punctul 114), nu poate conduce, în sine, la o interpretare care să limiteze întinderea căii de atac prevăzute la articolul 27 din acest regulament.
- 61 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013, analizat în lumina considerentului (19) al acestui regulament, trebuie să fie interpretat în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, un solicitant de azil poate să invoce, în cadrul unei căi de atac exercitate împotriva unei decizii de transfer luate în privința sa, aplicarea eronată a unui criteriu de responsabilitate prevăzut în capitolul III din regulamentul menționat, în special a criteriului referitor la eliberarea unei vize, prevăzut la articolul 12 din același regulament.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

- 62 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a doua și la a treia întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 63 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid, analizat în lumina considerentului (19) al acestui regulament, trebuie să fie interpretat în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, un solicitant de azil poate să invoce, în cadrul unei căi de atac exercitate împotriva unei decizii de transfer luate în privința sa, aplicarea eronată a unui criteriu de responsabilitate prevăzut în capitolul III din regulamentul menționat, în special a criteriului referitor la eliberarea unei vize, prevăzut la articolul 12 din același regulament.

Semnături